

ZUTPHENS BAROK ENSEMBLE

Onder leiding van Mimi Mitchell

Muziek in de Republiek

Zaterdag 15 juni, 20.00 uur in de Oud-Katholieke Kerk, Culemborg

Zondag 16 juni, 15.30 uur in de St. Elisabethkapel, Zutphen

Programma

Jean Baptiste Lully (1632-1687)

Suite uit de opera *Armide*

Ouverture - Gavotte - Menuet I & II - Sarabande - Canaries

*

Pietro Antonio Locatelli (1695-1764)

Sinfonia funebre in f klein, D 2.2

Lamento (Largo) - *Alla breve* - *Grave* - *Non presto* - *La Consolatione* (Andante)

*

't Uitnemend Kabinet (1646/49)

Hieruit:

- *Nachtegael en Tweede Nachtegael* van I.H.
- *'t Hane en 't Henne gekray* van Tarquinio Merula (1594-1665)
- *Lachrime Pavaen* van Johann Schop (ca 1590-1667), afgewisseld met het oorspronkelijke *Flow my Tears* van John Dowland (1563?-1626)

*

Willem de Fesch (1687-1761)

Concert voor 2 hobo's/traverso's, fagot, strijkers en continuo in Bes, op.3, nr. 2

Allegro - *Adagio* - *Vivace*

*

Pieter Hellendaal (1721-1799)

Concerto Grosso in Bes groot, op. 3, nr. 4

Pastorale

*

Johann Andreas Kauchlitz Collizi (1742-1808)

Concerto in D groot, op.2, nr. 1

Largo - *Allegro assai* - *Tempo di Menuetto* (Andante) - *Largo* - *Allabreve*

Toelichting

De Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden (1588 - 1795) was dé culturele vrijplaats van Europa. Allerlei kunstenaars, wetenschappers, denkers en dus ook componisten en musici trokken naar de welvarende en tolerante Republiek. Pietro Locatelli en Johann Colizzi kwamen uit Italië resp. Bohemen, aangetrokken door het vrije ondernemersklimaat van de Republiek. Uitgeverijen van bladmuziek floreerden, zoals Paulus Matthysz die in 1646 een bloemlezing samenstelde van populaire melodieën die in de huiskamer gespeeld konden worden: 't *Uitnemend Kabinet*. De Republiek bracht zelf ook componisten voort, zoals Peter Hellendaal en Willem de Fesch (die overigens beiden in Engeland gingen werken).

Een bont gezelschap? Zeker! Maar hoor hoe rijk en verscheiden de muziek in de Republiek erdoor is geworden.

Jean-Baptiste Lully

Jean-Baptiste Lully, de hofcomponist van Lodewijk XIV, lijkt een vreemde eend in de bijt (hij heeft de Republiek nooit bezocht), maar zijn melodieën waren bekend en geliefd in het Nederland van de 17e en 18e eeuw. Een van de bekendste muziekkuitgevers in de Republiek was Etienne Roger en in de catalogus van bij hem verkrijgbare muziek komt Lully prominent voor. Een aantal van zijn opera's werd met veel succes opgevoerd, waaronder de 'tragédie lyrique' *Armide* (1686), die is opgevoerd in Den Haag. Bij die uitvoeringen werden om politieke redenen de woorden van de proloog (ter ere van de Franse koning) gewijzigd. Gebruikelijk was om de dramatische handeling af te wisselen met dansen die los staan van de handeling. Daaruit werd dan later weer een suite samengesteld, die heel goed zelfstandig te beluisteren is. De aanstekelijke dansen verklaren bovendien veel van van de populariteit van Lully in onze streken.

Pietro Antonio Locatelli

Locatelli, geboren in Italië, werkte in Duitsland en belandde uiteindelijk in 1729 in Amsterdam, waar hij ook werd begraven. Onlangs nog werd een borstbeeld van hem onthuld bij de Engelse Kerk door Ton Koopman. Omdat Locatelli als muziekkuitgever een handige ondernemer was, kon hij ook zijn eigen muziek heel goed aan de man brengen. Van al zijn muziekkuitgaven moest hij bovendien een exemplaar overdragen aan de Leidse universiteitsbibliotheek. Zo beschikken we over zeer betrouwbare eerste uitgaven van zijn werk.

De *Sinfonia funebre* schreef hij toen hij nog in Italië woonde, voor de begrafenis van zijn vrouw. Het is als het ware een reis door de verschillende stadia van rouw en verdriet. De toonsoort f kleine terts (die volgens de muziektheoreticus Mattheson staat voor 'Teder. Gelaten. Wanhoop. Doodsangst') maakt dit stuk extra aangrijpend. Het laatste deel staat in de toonsoort F grote terts (Mattheson: 'In staat om de mooiste sentimenten uit te drukken') en symboliseert, ondanks enkele droevige opwellingen, de troost die de achterblijvers uiteindelijk vinden.

't Uitnemend Kabinet

Onder deze titel verscheen een uitgave in het Amsterdam van het midden van de 17e eeuw met muziek 'van d'Alder-konstighste Speel-meesters dezer tyd' [= eigentijdse componisten] uit de Republiek, maar ook uit Duitsland, Italië en Frankrijk. De blokfluiten verklanken tweemaal twee nachtegalen, waarbij het eerste stuk is gebaseerd op het 'Engels Nachtegaeltje' van Jacob van Eyck. Wie de mysterieuze I.H. is die deze twee stukken heeft geschreven - een vrouw, een blokfluitist uit een lagere klasse? - is een (nog) onbeantwoorde vraag.

De rietblazers spelen een stuk van de Italiaan Merula, waarin op geestige wijze de haan en kippen zijn uitgebeeld.

De *Lachrime Pavaen* van de Duitse violist en componist Johann Schop is gebaseerd op een zeer bekend lied van John Dowland: 'Flow my Tears.' Dit lied bestaat uit drie frases. In deze uitvoering voor viool en hoort u per frase steeds eerst de oorspronkelijke muziek van Dowland, gevolgd door de variaties van Schop.

Willem de Fesch

De Fesch was een Nederlander die tot 1731 in Amsterdam en Antwerpen werkzaam was. Na een 'arbeidsconflict' moest hij ontslag nemen en week hij uit naar Engeland, waar hij tot 1750 grote successen boekte, onder andere door zijn goede connecties met de beroemde Händel. Zijn *Concerti Grossi opus 3* (1718) stammen uit zijn Amsterdamse periode. In dit tweede concerto spelen de hobo's en fagot in het eerste deel, de traverso's met cello en klavecimbel in het intieme tweede deel en de traverso's en fagot in het derde deel.

Pieter Hellendaal

Ook de Nederlander Hellendaal was aanvankelijk in de Republiek werkzaam, maar besloot op zijn dertigste zijn heil te zoeken in Engeland en stierf in Cambridge. We spelen het slotdeel uit een van zijn Italiaans geïnspireerde *Concerti Grossi opus 3* uit 1755, waarin twee groepen op lieflijke wijze elkaar afwisselen.

Johann Andreas Kauchlitz Colizzi

De nu vrijwel onbekende Colizzi, geboren in Bohemen, het tegenwoordige Tsjechië, werkte aanvankelijk in Duitsland. In 1766 vertrok hij echter naar de Republiek, waar hij een betrekking kreeg als leraar Italiaans aan de Universiteit van Leiden. In 1777 verhuisde hij naar Den Haag als klavecijnist en muziekleraar voor de toekomstige koninklijke familie (koning Willem I en zijn moeder).

Zijn Concerto in D is een charmant orkeststuk in de nieuwe 'klassieke' stijl. Je zou het een Haydn-achtige symfonie in miniatuurvorm kunnen noemen: een langzame inleiding (Largo) wordt gevolgd door een energiek en gedreven Allegro assai. Dan volgt een elegant menuetachtig middendeel en na een kort Largo bij wijze van overbrugging klinkt het slotdeel, een speelse fuga waarvan de laatste twee akkoorden als afsluiting een soort seculier 'Amen' vormen.

Het Zutphens Barok Ensemble

De volgende spelers werken mee aan dit concert:

Directie en viool: Mimi Mitchell. **Viool:** Bertus Bakker, Jan Willem Berendsen, Els Kluin, Liesbeth Kuhlemajier, Baukje van Schie, Jeroen Tonnaer, Ike Verschoor
Altviool: Josée Pegt, Marjanne Simoons. **Cello:** Frans Kouwenhoven. **Viola da gamba:** Maureen Meijer. **Contrabas:** Gerda de Boer. **Blokfluiten:** Lizet Penson, Péter Thiering. **Traverso:** José Haverkamp, Léon Stapper. **Hobo:** Rudi Grevink, Péter Thiering. **Fagot:** Inge Lukkien. **Klavecimbel:** David Jorritsma. **Theorbe en barokgitaar:** Aart van Overmeir.

Het Zutphens Barok Ensemble legt zich toe op een historische speelstijl. Het ensemble speelt muziek die is geschreven in de periode tussen 1600 en 1800. De spelers gebruiken kopieën van barokinstrumenten of moderne instrumenten die aangepast zijn en spelen in een historische (lage) stemming. De blaasinstrumenten hebben geen of slechts enkele kleppen en de strijkers spelen met een barokstok op darmsnaren. De leden zijn gevorderde amateurs, enkelen hebben een professionele achtergrond. Barokvioliste Elin Eriksson is artistiek leider van het ensemble. Dit programma *Muziek in de Republiek* staat onder leiding van gastcoach Mimi Mitchell.

Dit concert is mede mogelijk gemaakt door onze donateurs en sponsors. Onze sponsors zijn:

PharmProspect
Advancing your Science & Business

Voor dit concert is geen vastgestelde toegangsprijs. Om de kosten te dekken vragen wij u om een vrijwillige bijdrage. Een bedrag van € 10 à € 15 per bezoeker zou ons enorm helpen om onze concerten te blijven realiseren. We collecteren bij de uitgang, maar u kunt ook via de QR-code uw bijdrage overmaken.

